

*Sanitetska
služba
u narodno
oslobodilačkom
ratu*

Jugoslavije

1941–1945

IZDAJE VOJNOIZDAVAČKI I NOVINSKI CENTAR

Za izdavača

mr Stevan STANOJEVIĆ, pukovnik, načelnik Centra

Pomoćnik načelnika za izdavačku delatnost

dr Nikola POPOVIĆ, pukovnik

Biblioteka

RATNA PROŠLOST NARODA I NARODNOSTI JUGOSLAVIJE

Knjiga tri stotine šezdeset sedma

Monografija

jedinica NOV i PO Jugoslavie

Knjiga sto pedeset peta

UREĐIVAČKI ODBOR

**Svetozar ORO, general-potpukovnik, predsednik, Ali ŠUKRIJA, dr Petar KAČAVEN-
DA, dr Vlado IVANOVSKI, general-pukovnici: Aleksandar JANIĆ i mr Avgust VR-
TAR, general-potpukovnici: Fabijan TRGO, Veljko MILADINOVIĆ, Metodije KOTEV-
SKI, Zika STOJŠIĆ, pukovnici: Zdravko KLANJSČEK, Ahmed DONLAGIĆ, Petar VIŠ-
NJIĆ, Radomir PETKOVIĆ, Antun MILETIĆ i Predrag PAVLOVIĆ, potpukovnici: dr
Slobodan BRANKOVIĆ i dr Slavko VUKČEVIĆ.**

Glavni i odgovorni urednik

Radomir ĐONDOVIĆ, pukovnik

Urednik

Ivan PANTELIĆ, potpukovnik

Recenzenti

**Naučni savetnik Nikola ANIĆ, pukovnik; prof, dr sci med Bogoljub ARSIĆ, pukovnik;
dr Žarko CVETKOVIĆ, general-major; docent mr sci. pharm. Aleksandar HRANILO-
VIĆ, pukovnik; prof. dr Marijan JUŽNIC^pukovnik; dr Ivan KRALJ, general-potpukov-
nik; akademik prof, dr Gojko NIKOLIŠ, general-pukovnik; prof, dr sci. med. Stanislav
PIŠČEVIĆ, general-potpukovnik; mr ph Hrvoje TARTALJA, pukovnik.**

Stručni redaktor

Nikola ANIĆ, pukovnik, naučni savetnik Vojnoistorijskog instituta

GRUPA AUTORA

*Sanitetska
služba
u narodno
oslobodilačkom
ratu
Jugoslavije*

Iskustva sanitetske službe NOV i POJ (JA)
iz četvorogodišnjeg narodnooslobodilačkog
rata (1941-1945)

ČETVRTA KNJIGA

Beograd, 1989.

AUTORI:

Saša BOŽOVIĆ, Žarko CVETKOVIĆ, Vera GAVRILOVIĆ, Eliezer KATAN, Jovo KOVAČEVIĆ, Alfred NICK, Jaša ROMANO, Dragan STUPAR i Borivoje VRACARIĆ

REDAKCIJSKI ODBOR:

Prof. dr sci med Stanislav PIŠČEVIĆ, general-potpukovnik, (predsednik); mr sci med dr Jovo KOVAČEVIĆ, potpukovnik, (sekretar); naučni savetnik Nikola ANIĆ, pukovnik; prof, dr Đorđe DRAGIĆ, general-potpukovnik; prof, dr sci med Vera GAVRILOVIĆ; prof, dr Marjan JUŽNIĆ, pukovnik; mr ph Eliezer KATAN, pukovnik; dr Ivan KRALJ, general-potpukovnik; dr Hajro KULENOVIĆ, general-pukovnik; akademik prof, dr Gojko NIKOLIŠ, general-pukovnik; Radomir PETKOVIC, pukovnik; dr Branimir POPOVIĆ, general-major; akademik dr sci phil. Vlado STRUGAR, pukovnik; prof, dr sci ph. Dragan STUPAR, pukovnik i prof, dr Borivoj VRACARIĆ, general-major.

Glavni i odgovorni urednik

Prof. dr sci med. Stanislav PIŠČEVIĆ, general-potpukovnik

UDK 356.33(497.1 >>1941/1945«

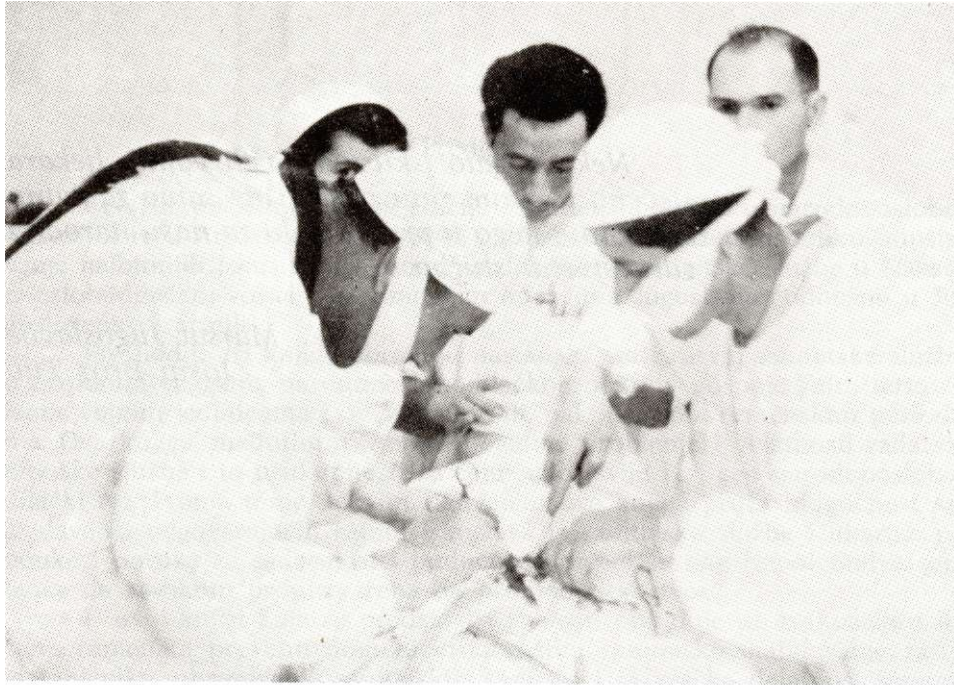
SANITETSKA služba u narodnooslobodilačkom ratu Jugoslavije : 1941-1945. - Beograd : Vojnoizdavački i novinski centar : Sanitetska uprava SSNO, 1989- . - 4 sv. : ilustr. ; 24 cm

Knj. 4 : Iskustva sanitetske službe NOV i POJ (JA) iz četvorogodišnjeg narodnooslobodilačkog rata (1941-1945) / grupa autora. - 1989 (Beograd : Vojna štamparija). - 602 str. - (Biblioteka Ratna prošlost naroda i narodnosti Jugoslavije ; knj. 367. Monografija jedinica NOV i PO Jugoslavije ; knj. 155)

Tiraž 3.700 primeraka.

a) Sanitetska služba u NOR-u - Iskustva

Četvrta knjiga edicije »Sanitetska služba u narodnooslobodilačkom ratu Jugoslavije 1941 - 1945 godine« u sažetom obliku čini uopštavanje najhitnijih iskustava iz osnovnih delatnosti sanitetske službe u narodnooslobodilačkoj vojsci i partizanskim odredima Jugoslavije, odnosno u Jugoslovenskoj armiji.

Hiruška intervencija u Medikosanitetskom bataljonu 36. vojvodanske divizije Jugoslovenske armije, 1945.

*Neka bogato iskustvo naših vojnih ljekara
stečeno u ovom ratu posluži ne samo za ratnu
medicinu, nego u prvom redu za našu narodnu
zdravstvenu službu...*

*Maršal Jugoslavije
Josip Broz Tito*

Predgovor

Četvrta, poslednja knjiga edicije »Sanitetska služba u narodnooslobodilačkom ratu Jugoslavije 1941-1945. godine« čini u sažetom obliku uopštavanje najhitnijih iskustava iz osnovnih delatnosti sanitetske službe u Narodnooslobodilačkoj vojsci i partizanskim odredima Jugoslavije, odnosno u Jugoslovenskoj armiji.

Prethodne tri knjige obrađuju nastanak, rad i razvoj sanitetske službe u oružanim snagama narodnooslobodilačkog pokreta po pojedinim teritorijalna, vojnim jedinicama i operacijama ili, pak, u užim vremenskim periodima. Ova knjiga, međutim, razmatra pojedine probleme i delatnosti rada sanitetske službe i to u ukupnosti za celu Jugoslaviju i za ceo narodnooslobodilački rat. Prema tome, takvim sadržajem ova knjiga pruža mogućnost sagledavanja odgovarajućih ratnih iskustava iz sanitetske službe i ukazuje na pouke i poruke za sadašnjost i budućnost, držeći se one Napoleonove sentence da »svakom propisu treba da prethodi iskustvo«.

U ovoj knjizi koja se predstavlja javnosti obrađuje se evakuacija i lečenje ranjenika, preventivnomedicinska zaštita, sanitetsko snabdevanje, zaštita ranjenika, obrazovanje sanitetskih kadrova i izdavačka delatnost sanitetske službe u narodnooslobodilačkom ratu. Na kraju nalazi se više priloga o učešću lekara, farmaceuta, studenata medicine i farmacije - učesnika u NOR-u, zatim brojeći i poimenični pregled lekara, farmaceuta, studenata medicine i farmacije koji su izgubili živote u NOR-u, potom brojeći pregled poginulih bolničarki u jedinicama NOV i POJ, prilog o partizanskim bolničarkama, spisak stranih lekara i drugog medicinskog osoblja koje je bilo u jedinicama NOV i POJ. Posebno je dat pregled teritorijalnih bolnica NOV i POJ od 1941. do 1945. godine i, na kraju, hronologija važnijih događaja sanitetske službe u narodnooslobodilačkom ratu 1941-1945. godine, te rezimeji na stranim jezicima za celokupnu ediciju.

Redakcijski postupak u obradi ove knjige isti je kao i u prethodnim knjigama.

I ovom prilikom se zahvaljujemo svima koji su dali doprinos u radu na ovoj knjizi.

Redakcijski odbor